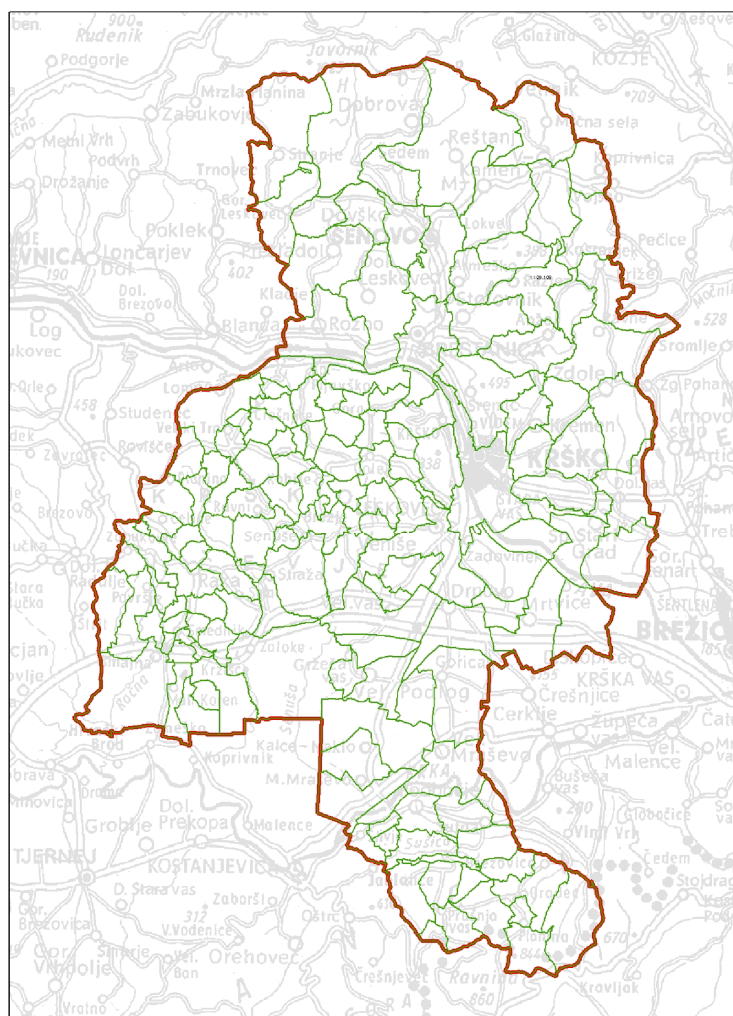

ANALIZA PODJETNIŠTVA ZA OBČINO KRŠKO na osnovi podatkov za leto 2010

Naročnik: Občina Krško

Izvajalec: Center za podjetništvo in turizem Krško

Junij 2011

KAZALO

1	UVOD	3
1.1	Povzetek ključnih značilnosti	3
2	PREDSTAVITEV OBČINE KRŠKO	4
2.1	Aktivno prebivalstvo regije ter povpraševanje po delu v občini Krško glede na regijo Posavje	6
2.2	Gibanje in obseg brezposelnosti	6
3	OSNOVNE ZNAČILNOSTI GOSPODARJENJA DRUŽB IN PODJETNIKOV V POSAVJU IN OBČINI KRŠKO V LETU 2010	9
3.1	Splošna gibanja na ravni Slovenije	9
3.2	Rezultati poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v regiji za leto 2010	9
3.3	Rezultati poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Krško za leto 2010	10
4	ANALIZA KAZALNIKOV ZA LETO 2010 V OBČINI KRŠKO	15
4.1	Nekateri kazalniki investiranja in financiranja v občini Krško.....	15
4.2	Nekateri kazalniki plačilne sposobnosti in donosnosti v letu 2010	16
4.3	Nekateri kazalniki produktivnosti in dohodkovnosti v letu 2010	17
4.4	Dodana vrednost in posebnosti poslovanja gospodarskih družb v občini Krško v letu 2010.....	18
4.5	Investicijska aktivnost gospodarstva v občini Krško	21
5	VSTOPNA TOČKA VEM	23
6	USMERITVE RAZVOJA PODJETNIŠTVA V OBČINI KRŠKO IN ZAKLJUČKI	24
7	VIRI	26

1 UVOD

Namen analize, predstavljene v nadaljevanju, je ugotoviti stanje na področju podjetništva oz. celotnega gospodarstva v občini Krško, ga primerjati z stanjem na nivoju Slovenije in na podlagi posebnosti stanja v občini ter z upoštevanjem razvojnih usmeritev na ravni države pripraviti zaključke, ki so lahko ena izmed usmeritev za uspešnejši razvoj gospodarstva v občini.

1.1 Povzetek ključnih značilnosti

Tehnološki razvoj in vse večji delež storitev v gospodarski dejavnosti sta postavila v ospredje hitro prestrukturiranje gospodarstva, v katerem potekajo hkrati procesi združitve velikih podjetij in rastoča vloga malega gospodarstva z nastajanjem novih podjetij kot najbolj viden izraz novega podjetniškega vala. Od malega gospodarstva pričakujemo vrsto učinkov na ekonomski in družbeni razvoj, zato postaja bistvena sestavina razvojne strategije v vseh državah po svetu, tako v razvitih državah kot v državah v tranziciji.

Tudi v letu 2010 je bilo v občini Krško največ **podjetnikov** primerjavi z ostalimi občinami v regiji Posavje, ti so zaposlovali tudi največ delavcev, ustvarili največ prihodkov, ne pa tudi dodane vrednosti na zaposlenega. Po deležu prihodkov v občini so prednjačili podjetniki, ki so se ukvarjali z *dejavnostjo trgovine, vzdrževanja in popravilo motornih vozil*, ki so prihodke povečali za 6,5 % glede na prejšnje leto ter poslovanje zaključili z neto rezultatom v znesku neto 632 tisoč evrov. Na drugem mestu jim sledijo podjetniki, ki so se ukvarjali z *gradbeništvom*, ki so dosegli največ dodane vrednosti (5.819 tisoč evrov), vendar izkazali negativni poslovni izid. Na tretjem mestu je tudi v letu 2010 ostala *predelovalna dejavnost*, ki pa se je zmanjšala za 2,5% prihodkov v občini.

Gospodarske družbe občine Krško so po podatkih AJ PES v letu 2010 so ustvarile skoraj tri četrtine prihodkov posavskih družb, prihodke so povečale za 8,1 % hkrati pa zmanjšale število zaposlenih za 0,4 %. Tudi v letu 2010 se je *uspešnost poslovanja* družb zmanjšala, saj sta se prihodek na zaposlenega in dodana vrednost na zaposlenega glede na 2009 zmanjšala, obenem pa so se zvišale plače na zaposlenega. Tako že od leta 2008 rast plač prehitava rast produktivnosti, kar dolgoročno ne bo vzdržno in ne konkurenčno za slovenska podjetja. Ustvarile so skoraj tudi tri četrtine posavskega dobička in hkrati dobro polovico izgube. *Čisti dobiček* so ugotovile v višini 52.854 tisoč evrov, realno 34,0% manj kakor leto prej, čisto izgubo pa v trikratni višini kot v letu 2009. *Neto dodana vrednost na zaposlenega* vseh gospodarskih družb v občini Krško je znašala 49.790 evrov, kar je sicer za 38,1% nad povprečjem v Sloveniji, vendar hkrati realno za 20,2 % nižja kakor leta 2009.

V občini Krško so dobri dve tretjini prihodkov ustvarile družbe iz *dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro*, med njimi so prihodki iz prodaje na tujem trgu predstavljali dobre tri četrtine izvoza družb v občini. Hkrati so te družbe ustvarile več kot polovico (56,0 %) dodane vrednosti v občini. Nobena družba ni poslovala z izgubo, čisti dobiček pa je predstavljal večji del ustvarjenega čistega dobička občine. V občini je bila pomembna tudi *predelovalna dejavnost*, z njo se je ukvarjalo 20,6 % družb, ki so zaposlovale 37,7 % delavcev občine Krško, ustvarile pa so manj prihodkov kot leto poprej. Njihov neto izid je bil negativen oz. slabši kakor leto prej (ko je bil pozitiven).

Kazalnik *delež obveznosti v virih sredstev* se je v letu 2010 za gospodarske družbe sicer povečal, vendar je še vedno precej manjši kot je povprečje za Slovenijo, kar nakazuje na

konservativnost gospodarstvenikov v občini Krško in se v dobi recesije sicer izkaže kot dobro, vendar kaže tudi na majhno pripravljenost za prevzemanje odgovornosti tveganja za vlaganja v razvoj novih produktov. *Sredstva in kapital* so do prelomnega leta 2006 stagnirala oz. celo nazadovala, kljub povečanim prihodkom – zadnja leta pa je razvidna zelo upočasnjena rast. Vsem postavkam je sicer skupen trend navzgor, predvsem v letih 2007 in 2008, v letih 2009 in 2010 pa se rast umirja. Gibanje *bruto investicij* v občini Krško se je po obdobju stagnacije (od leta 2005 do leta 2007) izboljšalo, vendar vrednost bruto investicij tudi v letu 2009 še ne dosega vrednosti v letu 2003, vendar je spodbuden trend rasti (v letu 2009 za 7% več kot leto poprej), med tem ko so se na nivoju Slovenije bruto investicije v letu 2009 znižale kar za 18%.

Neto dodana vrednost na zaposlenega za gospodarske družbe je v občini Krško v letu 2010 znašala 49.790 (kar je realno za petino manj kot leto poprej), na nivoju Slovenije pa bila nekoliko višja od lanske, 36.044 €. Če upoštevamo število zaposlenih v teh družbah je celotna dodana vrednost za občino Krško znašala več kot 213 mio €. *Vendar pa v občini 54,1 % (v letu 2009 55,8%) celotne dodane vrednosti* (z upoštevanimi zaposlenimi na podlagi delovnih ur in preračunane z dodano vrednostjo na zaposlenega) *ustvarijo gospodarske družbe, katerih dejavnost se nanaša na energetiko*. Če izvzamemo prej navedene dejavnosti iz izračuna dodane vrednosti, potem dobimo bolj realno sliko aktivnosti družb in s tem tudi stanje gospodarstva: celotna dodana vrednost v občini je samo 97,9 mio (prejšnje leto kar 116,1 mio) oz. 28.269 € na zaposlenega in predstavlja samo 78 % povprečne dodane vrednosti na zaposlenega v Sloveniji (kar je precej manj kot v letu 2009 - 94%).

Posledice neugodnih gospodarskih gibanj, ki so se začele odražati v **upadu novega zaposlovanja** že proti koncu leta 2008 in so bile v letu 2010 še močnejše prisotne - v krški upravni enoti je bil upad zaposlenosti za 6,3% (za 668 delovno aktivnih), število potreb po delavcih pa je bilo v tem letu za 4% manjše kot leto poprej. *Stopnja brezposelnosti* je bila konec leta 2010 v občini Krško kar 14,0 % (precej več kot leto poprej 11,7%) – kar je bilo nad republiško stopnjo registrirane brezposelnosti, ki je konec leta 2010 znašala 11,8 %

Nekateri deli Slovenije so podjetniško razviti bolj, drugi manj. Spremembe v načinu financiranja pogojujejo tudi podpore razvoju lokalnega gospodarstva, saj morajo biti storitve zagotovljene na lokalni ravni. Podjetništvo je sicer osrednji dejavnik razvoja, vendar samo po sebi ne zagotavlja razvoja podeželja – **potrebno je tudi vzpodbudno poslovno okolje**. Pri tem je bistven **celovit podjetniški pristop k razvoju**. Gre za spodbujanje novih dejavnosti s spodbujanjem iniciativnosti in ustvarjalnosti prebivalcev, razkrivanje podjetniških priložnosti v lokalnih virih in zagotavljanje potrebne podpore za njihovo aktiviranje in nadaljnji (samo) razvoj z ustvarjanjem nove organiziranosti lokalne skupnosti.

Za posamezno lokalno skupnost je pomembno, da deluje usmerjeno na bodoče investitorje in tega ne prepušča naključju. Pri tem mora upoštevati tako svoje potrebe in interese kot potrebe investitorjev in pri tem premišljeno izbrati bodoče investitorje ter jih pritegniti s posebej zamišljenimi aktivnostmi.

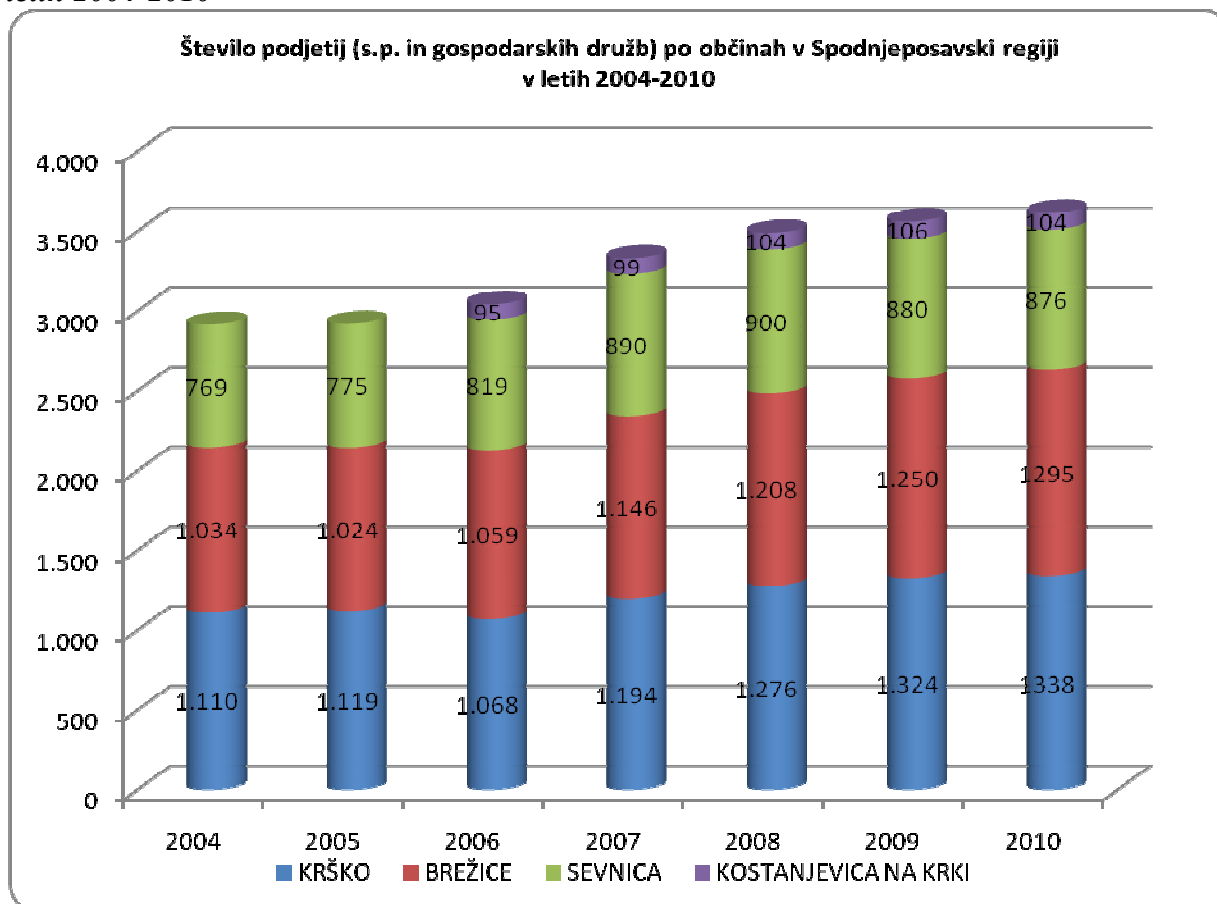
2 PREDSTAVITEV OBČINE KRŠKO

Občina Krško se razteza na površini 286,5 km² in se nahaja v jugovzhodnem delu Slovenije, kjer se dolina reke Save razširi v prostrano Krško polje, preko katerega se na južnem obrobju vije reka Krka. Občina Krško je doslej imela 184 naselij in 16 krajevnih skupnosti, štela je okrog 28.600 prebivalcev. Leta 2006 je na samostojno pot je stopila krajevna skupnost

Kostanjevica na Krki. Tako ima danes občina Krško 157 naselij in 15 krajevnih skupnosti, v njej živi cca. 25.500 prebivalcev. V **preteklosti** sta industrija in energetika oblikovali razpoznavnost občine Krško, v devetdesetih letih pa je ta močno spremenila nekdanjo gospodarsko strukturo. Znanja je bila po največji papirnici v državi in nuklearni elektrarni, **danes** pa poleg energetskega sektorja in predelovalne dejavnosti prevladuje podjetništvo oz. obrtna dejavnost, trgovina, kmetijstvo in nenazadnje, a vendar zelo pomembno, turizem, kar naj bi z ustreznimi pristopi in organizacijo omogočilo nove poslovne priložnosti.

V občini Krško je bilo **konec leta 2010 registriranih 902 podjetnikov** (oz. 11 podjetnikov manj kot leto poprej) **in 436 gospodarskih družb** (kar je 6 % več kot leto poprej), **a žal hkrati še vedno beležimo višjo stopnjo brezposelnosti, kot je v slovenskem povprečju.**

Graf 2.1.: Število podjetij (s.p. in gospodarskih družb) po občinah v Spodnjeposavski regiji v letih 2004-2010

Vir: AJPES, FI-PO, 30.5.2011

Iz zgornjega grafa je razvidno, da je zadnje leto imela občina Krško za 14 podjetij več kot leto poprej oz. tudi v letu 2010 največ podjetij v Spodnjeposavski regiji.

Ena od bistvenih konkurenčnih prednosti tega območja je **geografska lega**. Območje leži neposredno **ob 10. koridorju**, ki povezuje sever in jug Evrope in ki je že opremljen z zmogljivo cestno in železniško infrastrukturo. Priključek pri Krškem predstavlja pomemben razcep v državnem prometnem omrežju. Tu se od jugovzhodnega kraka državnega cestnega križa odcepi glavna povezava za Celje in s tem navezava na V. prometni koridor. Območje se nahaja na 3. razvojni osi, ki povezuje regionalna središča Koroške, Savinjsko-Šaleške regije, Posavja, Dolenjske in Bele Krajine. Iz geografskega vidika pa je pomembna **še lega ob meji z**

Republiko Hrvaško, tako zaradi dostopnosti nabavnih in prodajnih trgov kot tudi zaradi izvajanja storitev pri prehajanju t.i. schengenske meje.

Oblikovanje novih poslovnih con je eden pomembnejših dejavnikov nadaljnega razvoja občine, saj posledično daje možnost odpiranja novih delovnih mest. V poslovnih conah Vrbina in Drnovo je možno takoj realizirati investicije ob sprejemljivih nadomestilih za komunalno opremljena zemljišča. *Poslovna cona Vrbina* leži v vzhodnem delu občine in ima cca. 17 ha prostih površin. *Poslovna cona Drnovo* leži tik ob glavni cesti G1-5, cca. 33 ha primernih za gradnjo za potrebe gospodarstva. Za potencialne investitorje je zanimiva tudi poslovna cona Drnovo, ki jo trži krško podjetje Kostak d.d. Velikost cone je 8,6 ha zemljišč, lokacija je prometno zelo ugodna (lokacija ob avtocesti A2), komunalna infrastruktura je v fazi projektiranja, možne dejavnosti so logistične, proizvodne in druge.

2.1 Aktivno prebivalstvo regije ter povpraševanje po delu v občini Krško glede na regijo Posavje¹

Posledice neugodnih gospodarskih gibanj, ki so se začele odražati v upadu novega zaposlovanja že proti koncu leta 2008, se nadaljevale skozi leto 2009 ter bile v letu 2010 še močnejše prisotne. **Upad zaposlenosti** ugotavljamo v vseh treh upravnih enotah, in sicer v brežiški 1,9% zmanjšanje števila delovno aktivnih (za 146 oseb), v *krški upravni enoti* za 6,3% (za 668 delovno aktivnih) in v sevniški 5,4% (za 318 oseb). Konec decembra 2010 je bilo tako v upravni enoti Krško 9.930 delovno aktivnih prebivalcev. Hkrati pa je nekoliko zmanjšalo aktivno prebivalstvo (med katere vključujemo tudi brezposelne osebe), tako je bilo konec leta v upravni enoti Krško 11.748 aktivnih prebivalcev (3,5% oz. 431 oseb manj kot dec. 2009).

2.2 Gibanje in obseg brezposelnosti

V letu 2010 smo bili spričo gospodarske krize priča nadaljevanju negativnih gibanj brezposelnosti, do katerih je prišlo v zadnjih dveh letih. **Brezposelnost** je v tem letu v občini Krško porasla za 14,8%, konec decembra 2010 pa je bilo na vseh treh uradih za delo v Posavju prijavljenih 4.401 (leto poprej 3.830) brezposelnih oseb.

Stopnja brezposelnosti je bila konec leta 2010 v občini Krško kar 14,0 % (precej več kot leto poprej 11,7%, konec leta 2008 je znašala le 8,7%) – **kar je bilo nad republiško stopnjo registrirane brezposelnosti**, ki je konec leta 2010 znašala 11,8 % (konec leta 2009 je znašala 10,3%). Razloge v porastu brezposelnosti v letu 2009 je iskati v nadpovprečnem prilivu oseb v evidence brezposelnih, ki so ga sprožile neugodne gospodarske razmere. *Priliv v evidenco brezposelnih* je bil tudi v letu 2010 višji kot leto pred tem, konec decembra 2010 je bilo na krškem uradu za delo prijavljenih 1.807 oseb (kar je za 233 oseb več kot leto 2009 oz. še za 395 oseb več kot leto 2008. Na uradu za delo v Krškem je povprečno mesečno iskalo delo 1.642 oz. 548 oseb več leta 2009. Če izvezemo občino Kostanjevica na Krki je bilo iz občine Krško prijavljenih 1.694 oseb, od tega 43,5 % s I in II stopnjo izobrazbe.

Število potreb po delavcih je bilo v tem letu na uradu za delo Krško za 4% manjše kot leto poprej (nasprotno so se na uradu za delo Brežice povečale kar za 22%), vendar še vedno najvišje v Posavju (1.828) - od tega kar 63 % do vključno VI stopnje izobrazbe.

¹ Vir: Interni podatki Zavoda za zaposlovanje, OS Sevnica za leto 2010

Analiza **značilnih skupin registriranih brezposelnih oseb oz. njihova struktura** v decembru 2010 pokaže nekaj značilnih gibanj.

- *Na novo* je bilo v decembru v evidenco brezposelnih na krškem uradu prijavljenih 264 oseb, kar je za tretjino manj kot v istem obdobju lani.
- Med *iskalci prve zaposlitve* je bilo konec leta 2010 na krškem uradu za delo prijavljenih 14,6% vseh brezposelnih, visok delež predstavljajo tudi trajno presežni delavci in stečajniki (28,8%).
- *Osebe brez strokovne izobrazbe* so v Posavju najbolj zastopane v krškem uradu za delo (skoraj 43,7 % oz. 789 ljudi), kar je 86 oseb več kot leto poprej. Tudi v letu 2010 je bila najugodnejša izobrazbena struktura brezposelnih na brežiškem uradu za delo, kjer je 37,2 % oseb s samo I in II stopnjo izobrazbe.
- *Delež žensk med brezposelnimi* je na krškem uradu za delo upadel na 45 %, kar je manj kot leto poprej (48,4 %).
- Tudi v letu 2010 je bil najvišji *delež mladih* (starih do 26 let) v Posavju med brezposelnimi krčani (14,8% oz. 267 oseb), kar je sicer nekoliko manj kot leto poprej (15,5 %).
- Skoraj polovico (46,4%) prijavljenih brezposelnih oseb v občini je *brez zaposlitve že nad 1 leto*.
- Konec leta 2010 je bil delež *presežnih delavcev* na krškem uradu 28,8 % (v letu 2009 je bil delež 27,7%), kar občino Krško tudi v tem letu uvršča med občino Sevnica (32,6%) in občino Brežice (26,0%).

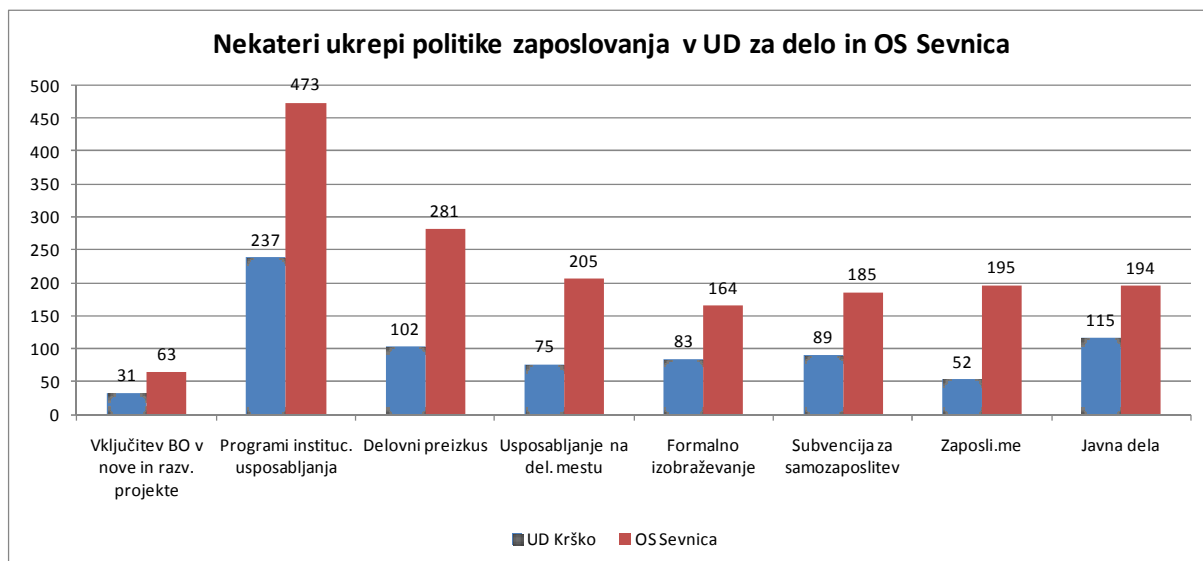
Delež *prejemnikov denarnega nadomestila* glede na vse prijavljene brezposelne osebe je na uradu za delo Krško konec leta 2010 znašal 30,9% in se je glede na leto poprej povišal kar za 52 %, kar je največ v Posavju.

V letu 2010 je bilo 927 oseb **vključenih v zaposlitev**, kar je sicer za 39 % več kot leto poprej, (največ v Posavju) in za 17% nad slovenskim povprečjem.

V območni enoti Sevnica, kamor spada tudi občina Krško so evidentirali deficitarne in suficitarne poklice. Med **deficitarne poklice** so se med drugim uvrstili analitiki in snovalci informacijskih sistemov, arhitekti, inženirji, zdravniki, zobozdravniki, veterinarji, logoped za individualno govorno terapijo, vzgojitelji predšolskih otrok in strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje oseb s posebnimi potrebami, računovodje, fizioterapevti, medicinske sestre (na višji ravni zahtevnosti), zavarovalniški zastopniki, kuharji, natakarji ipd.

Med **suficitarne poklice** pa so uvrščeni inženirji tekstilstva, agronomi, zootehniki, ekonomisti, prodajni referenti ipd.

Graf 2.2.1: Nekateri ukrepi politike zaposlovanja – primerjava urada za delo Krško ter celotno območje Posavja

Na podlagi evidence Zavoda za zaposlovanje, OS Sevnica je bilo na uradu za delo v Krškem v programe Aktivne politike zaposlovanja vključenih 1168 oseb (kar je 42% od vseh vključenih v območju OS Sevnica). Največ oseb (237) se je udeležilo programov institucionalnega usposabljanja, 102 osebi pa so bile vključeni v delovni preizkus. 89 oseb (kar je največ od vseh uradov v Posavju) je sklenilo pogodbo za subvencijo za samozaposlitev, največ jih je bilo v Krškem tudi vključenih v program javnih del.

3 OSNOVNE ZNAČILNOSTI GOSPODARJENJA DRUŽB IN PODJETNIKOV V POSAVJU IN OBČINI KRŠKO V LETU 2010

3.1 Splošna gibanja na ravni Slovenije²

Po večletnih relativno ugodnih gibanjih se je stroškovna konkurenčnost gospodarstva Slovenije že od leta 2008 naprej začela slabšati. V letu 2010 so družbe izkazale manjši obseg gospodarske aktivnosti in zato tudi slabše poslovne rezultate. *Obseg industrijske proizvodnje* se je v letu sicer 2010 povečal za 6,7 % glede na leto 2009 (v katerem je bil obseg industrijske proizvodnje manjši kar za 16,9 % glede na leto 2008). *Izvoz* je bil v primerjavi z letom 2009 večji za 14 %, *uvoz* pa za 15%. V letu 2010 so se *cene življenjskih potrebščin* povečale za 1,8%, medtem ko so se v letu 2009 povečale za polovico manj (0,9%). Povprečna *temeljna obrestna mera* v letu 2010 je bila 1,92%, v letu 2009 pa 1,12%. *Cene industrijskih izdelkov* pri proizvajalcih so se povečale za 2,0 %, medtem ko so se v letu 2009 prvič v zadnjih petih letih zmanjšale za 0,4%.

V letu 2010 se je število *brezposelnih* povečalo za 16,4% glede na leto 2009, delodajalci pa so objavili za 8,2 % več delovnih mest kot leto poprej. Stopnja registrirane *brezposelnosti* je bila konec leta 2010 11,1%. *Bruto domači proizvod* se je v prvih treh četrtletjih leta 2010, v primerjavi z istim obdobjem leto pred njim, v EU-27 povečal za 1,7 %, v Sloveniji pa je bila realna rast v leto 2010 2,1 %.

Po visoki rasti v prvi polovici leta in upočasnitvi v jesenskih mesecih sta se *nominalni izvoz blaga in realni obseg proizvodnje predelovalnih dejavnosti* povečala, a sta še vedno pod ravnijo predkriznega leta 2008. Gradbena aktivnost je tudi novembra ostala nizka.

3.2 Rezultati poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v regiji za leto 2010

Po kriterijih Zakona o gospodarskih družbah je bilo v Posavju tudi v letu 2010 čez 97% majhnih in mikro podjetij, 2% srednje velikih ter 1% velikih družb – takšna struktura se vleče že nekaj let.

Bruto domači proizvod na prebivalca kot skupni pokazatelj ekonomske moči regije je v letu 2008 znašal 15.207 € (za 11% več kot leta 2007, vendar je bilo to še pred recesijo), kar je le 82% BDP na prebivalca na ravni Slovenije.

Dodana vrednost na zaposlenega v regiji je zelo različna glede na statusno obliko – pri *gospodarskih družbah* je znašala 37.904 € (slovensko povprečje znaša 36.044 €), pri *samostojnih podjetnikih* pa 23.181 € oz. le 86% slovenskega povprečja. Pri interpretaciji zgoraj navedenih kazalcev je potrebno seveda upoštevati posebnosti gospodarstva z dominantno panogo energetike.

Rezultati poslovanja družb Posavja so bili v letu 2010, v primerjavi s povprečjem Slovenije, ugodnejši, vendar kljub temu nekoliko slabši od leta prej. **Stopnja povprečne brezposelnosti v regiji** je znašala 12,2 % in je bila višja kot na ravni Slovenije (10,7%).

² Vir: Glas gospodarstva, februar 2011

GOSPODARSKE DRUŽBE v regiji so v letu 2010 zaposlovale za 215 oz. 1,3 % delavcev manj kot v letu 2009. *Delež posameznih dejavnosti gospodarskih družb v čistih prihodkih od prodaje* na regionalnem nivoju je za leto 2010 podoben kot za občino Krško – za razliko od leta 2009, ko so velik delež v prihodkih od prodaje zavzemale predelovalne dejavnosti (23%) in energetskega sektorja (37%). V letu 2010 se je delež predelovalnih dejavnosti zmanjšal na 22,4%, delež energetskega sektorja pa povečal na 43,3%. Dejavnost *oskrbe z električno energijo, plinom in paro* je bila tudi v letu 2010 najpomembnejša v večini kategorij, število delovnih mest, ki jih zagotavlja, pa je v primerjavi z doseženimi prihodki sorazmerno majhno. Družbe te dejavnosti so ustvarile dobro polovico (52,2 %) prihodkov regije, kar je 15,7 % več kot leta 2009. Največ delovnih mest zagotavlja *predelovalna industrija*, hkrati pa se je tu tudi najbolj zmanjšalo število delovnih mest (za 3,5%). Družbe *dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil* so v letu 2010 ustvarile večje prihodke, njihov neto poslovni izid pa se je zmanjšal za 70,1 % ter zmanjšalo število zaposlenih za 1,4 %. *Povprečna bruto plača* na zaposlenega je bila v gospodarskih družbah 1.349 €, kar je v primerjavi s slovenskim povprečjem za 1,7% nižje. V letu 2010 so družbe v regiji ustvarile 352.690 tisoč € *neto dodane vrednosti* oz. 11,6% manj kot v letu 2009.

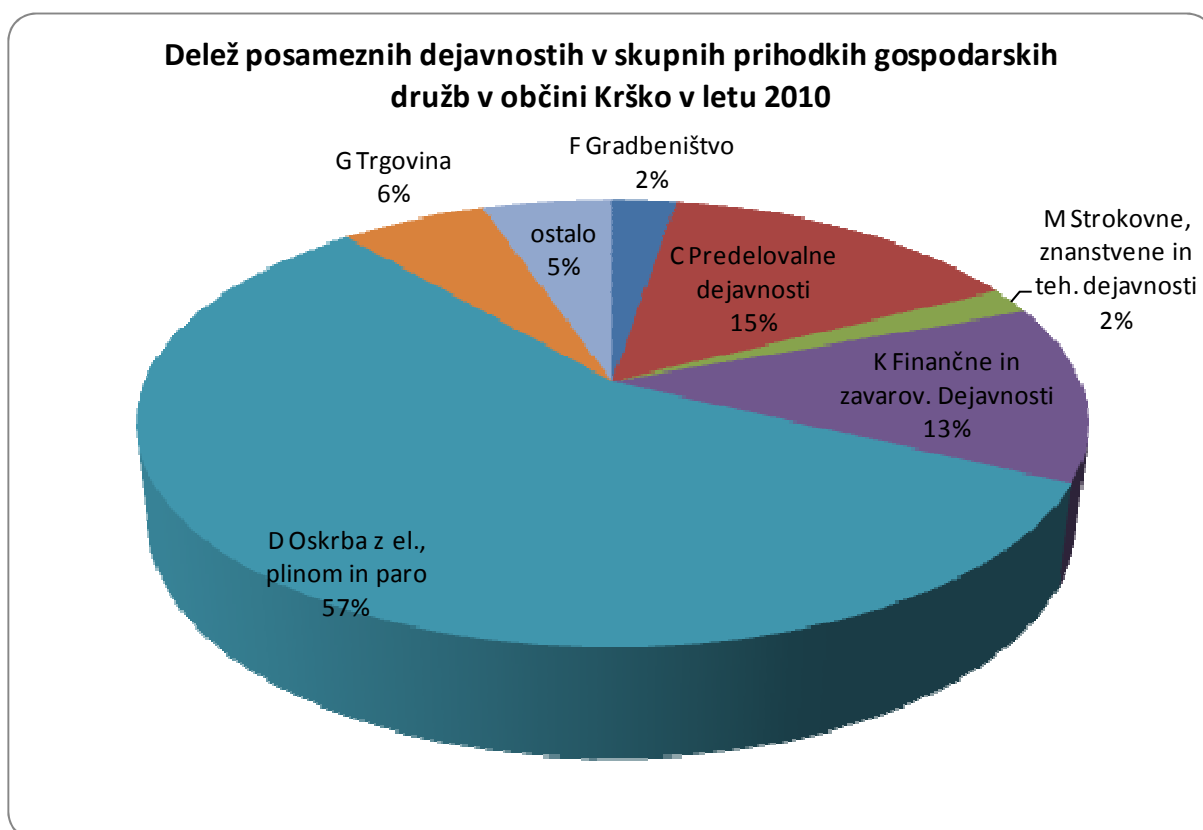
SAMOSTOJNI PODJETNIKI so v regiji Posavje v letu 2010 izkazali 211.037 tisoč € prihodkov. Večino, 99,0% vseh prihodkov so ustvarili z rednim poslovanjem, od tega 94,0% s prodajo na domačem trgu (kar je nekoliko več kot leto poprej), nekaj pa na tujem trgu in sicer 4,3% na trgih ES in 1,7% na drugih trgih. Tudi v letu 2010 je značilen visok delež podjetnikov v primerjavi s številom gospodarskih družb – v lanskem letu je bilo v Posavju 2,3 krat več podjetnikov kot družb. V letu 2010 so podjetniki ob upoštevanju povprečne rasti cen življenjskih potrebščin ustvarili za 0,4 % več *prihodkov* kakor v letu 2009 in so poslovno leto zaključili s pozitivnim neto dohodkom v višini 8.373 tisoč evrov oz. kar za petino manj kot leto poprej. *Neto dodana vrednost na zaposlenega* je znašala 23.181 evrov, realno za 0,9 % več kot leto prej in hkrati 13,8 % manj kot v Sloveniji. Vendar pa so podjetniki s sicer več doseženimi prihodki poslovali manj uspešno - vsi so bolj ali manj zmanjšali število zaposlenih, poslabšali neto poslovni izid in povečali izgubo na substanci, celotna gospodarnost se je zmanjšala. V letu 2010 je bila *povprečna mesečna plača* na zaposlenega pri podjetnikih v Posavju 835 evrov (realno višja za 6,8 % kakor v letu 2009).

3.3 Rezultati poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Krško za leto 2010

GOSPODARSKE DRUŽBE občine Krško so po podatkih AJ PES v letu 2010 so ustvarile skoraj tri četrtine prihodkov posavskih družb, *prihodke* so povečale za 8,1 % hkrati pa *zmanjšale število zaposlenih* za 0,4 %. V družbah občine Krško (kar je 25 družb več kot v preteklem letu) je bilo lani *zaposlenih* povprečno 4.286 oseb in so ustvarile 1.344.853 tisoč evrov *prihodkov* ter upravljale s 67,4 % premoženja. Ustvarile so skoraj tudi tri četrtine posavskega *dobička* in hkrati dobro polovico izgube, kar je za 19,3 % več kot leto poprej. *Čisti dobiček* se je skoraj preplopolovil, kar je zaskrbljujoče tudi z vidika akumulacije za nadaljnji razvoj. Nekatere družbe so izkazale *čisto izgubo*, na ravni občine je znašala v višini 13.263 tisoč evrov, kar je trikrat več kot v letu 2009. *Neto dodana vrednost na zaposlenega* vseh gospodarskih družb v občini Krško je znašala 49.790 evrov, bila je za 38,1% nad povprečjem v Sloveniji in 31,4% nad povprečjem Posavja, vendar hkrati realno za 20,2 % nižja kakor leta 2009.

Spodnji graf kaže **strukturo dejavnosti na ravni občine**, kjer je razvidna prevladujoča vloga **energetskega sektorja v občini Krško**, saj gospodarske družbe iz te dejavnosti ustvarijo 56,6% vseh skupnih prihodkov občine. Če pa upoštevamo še podatke družbe s področja oskrbe s elektriko, plinom in vodo, katera glavna dejavnost je dejavnost holdingov, potem so te družbe v občini Krško ustvarile dobri dve tretjini (69,3%) prihodkov občine, med njimi so prihodki iz prodaje na tujem trgu predstavljali dobre tri četrtine izvoza družb v občini (75,3 %). Hkrati so te družbe ustvarile več kot polovico dodane vrednosti v občini, nobena družba ni poslovala z izgubo, čisti dobiček zgoraj omenjenih družb je predstavljal večji del ustvarjenega čistega dobička občine. Povprečna mesečna plača je bila najvišja od vseh dejavnosti in sicer 2.807 €.

Graf 3.3.1: Deleži posameznih dejavnosti v skupnih prihodkih gospodarskih družb v občini Krško v letu 2010

V občini pa poleg energetskega sektorja zavzemajo drugi največji delež **predelovalne dejavnosti** (20,6 % družb), ki so že v letu 2008 med prvimi občutile zaostritev gospodarskih razmer, v letu 2009 pa so ustvarile 16,1% prihodkov, v letu 2010 pa nekoliko manj (14,9 % prihodkov). Te družbe so zaposlovale 37,7% delavcev občine ter ustvarile petino dodane vrednosti v občini. Povprečna mesečna plača na zaposlenca je bila 1.327 €. Njihov neto izid je bil v letu 2010 zopet negativen (leto poprej je znašal (5.837 tisoč evrov) – vendar na slab rezultat bistveno vpliva rezultat ene družbe, sicer bi bil neto izid dejavnosti pozitiven. V tej dejavnosti se je število delovnih mest najbolj zmanjšalo (v letu 2009 za 10%, v letu 2010 pa še za 7%), so se pa v letu 2010 prihodki dejavnosti povečali za za 1,5 %. V preteklem obdobju je bilo na nacionalnem nivoju največje znižanje donosnosti v nekaterih tehnološko manj zahtevnih panogah (ki imajo že tako relativno nizko donosnost) - v letu 2008 je bila večinoma negativna, vendar se je v letu 2009 izboljšala. V letu 2010 sta kazalnika čista donosnost sredstev kot čista donosnost kapitala te dejavnosti v občini po izboljšanju v letu 2009 zopet negativna.

Gradbeništvo zavzema v strukturi prihodkov gospodarskih družb v občini Krško relativno majhen obseg (še manj kot leto poprej, komaj 2%), vendar ima velik pomen kot vzvod za nadaljnje investicijske aktivnosti. Dosegli so le 53 % dobička iz leta 2009, povprečno število zaposlenih se je zmanjšalo za 2,2 %, dodana vrednost na zaposlenca je še nižja od slovenskega povprečja (za 3,5%). Povprečna mesečna plača je bila le 1.014 €.

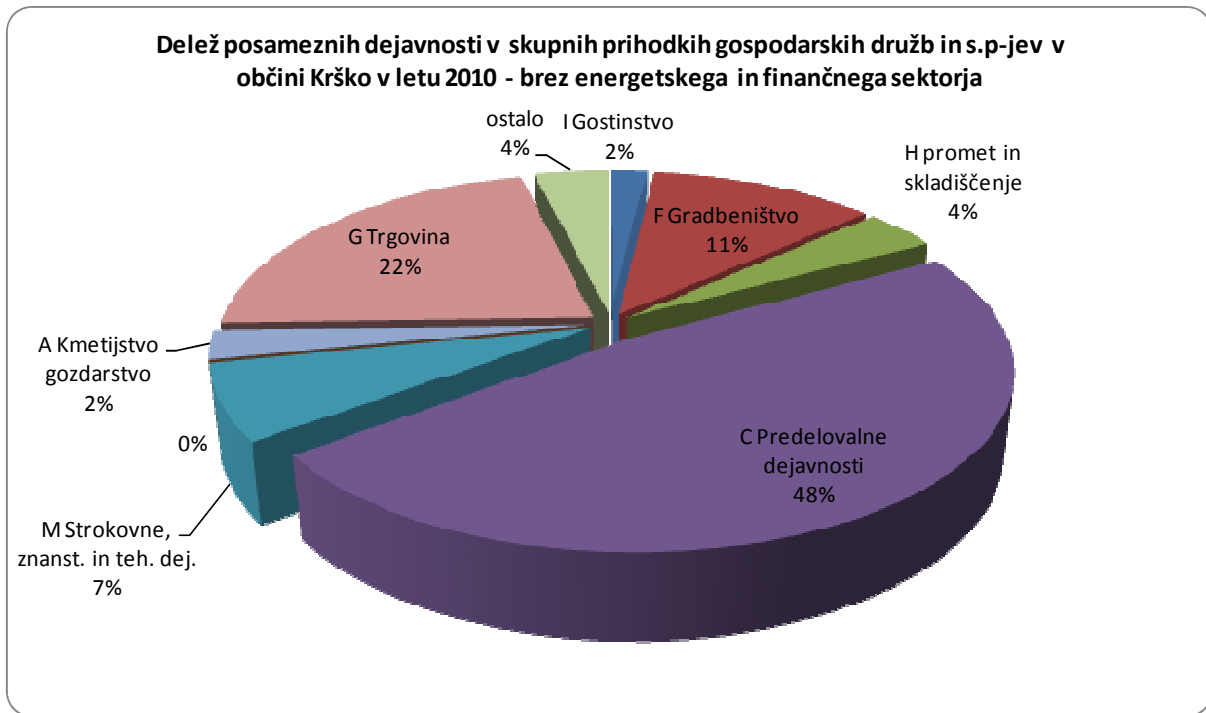
PODJETNIKI v občini Krško si tudi v letu 2010 zaposlovali največ delavcev v regiji, ustvarili največ prihodkov, ne pa tudi dodane vrednosti na zaposlenega. 166 oz. 18,4 % podjetnikov v občini Krško se je ukvarjalo z **gradbeništvom**, dosegli so 23,7 % prihodkov v občini (skoraj za 15 % manj kot leto poprej). Čeprav so dosegli največ dodane vrednosti (5.819 tisoč evrov oz. 29,2 %), so izkazali negativni poslovni izid 85 tisoč evrov. **Predelovalno dejavnost**, ki je bila v letu 2008 druga najpomembnejša dejavnost v občini, je že v letu 2009 dosegla za četrtno (25,2 %) manj prihodkov, negativni trend pa se žal nadaljuje tudi v letu 2010, ko so ustvarili le 75 % prihodkov prejšnjega leta oz. 17 % prihodkov s.p.-jev v občini, konec leta pa so zaposlovali kar za tretjino delavcev manj. Podjetniki **dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil** so prihodke glede na leto prej povečali za 6,5 %. Zaposlovali so 28 delavcev manj kot prej (113 delavcev) in dosegli slabo četrtno (24,2 %) prihodkov v občini. Poslovanje so zaključili z neto rezultatom v znesku 632 tisoč evrov, kar za 16,5 % boljšim od leta prej.

Če združimo **prihodke gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Krško in izvzamemo podjetja, katerih dejavnost se nanaša na energetske sektor in finančni sektor³**, potem je **struktura dejavnosti v občini Krško povsem drugačna**. Kot je razvidno iz spodnjega grafa največji delež v skupnih prihodkih zavzemajo predelovalne dejavnosti (ki imajo tudi največ zaposlenih), naslednja je trgovina in potem gradbeništvo.

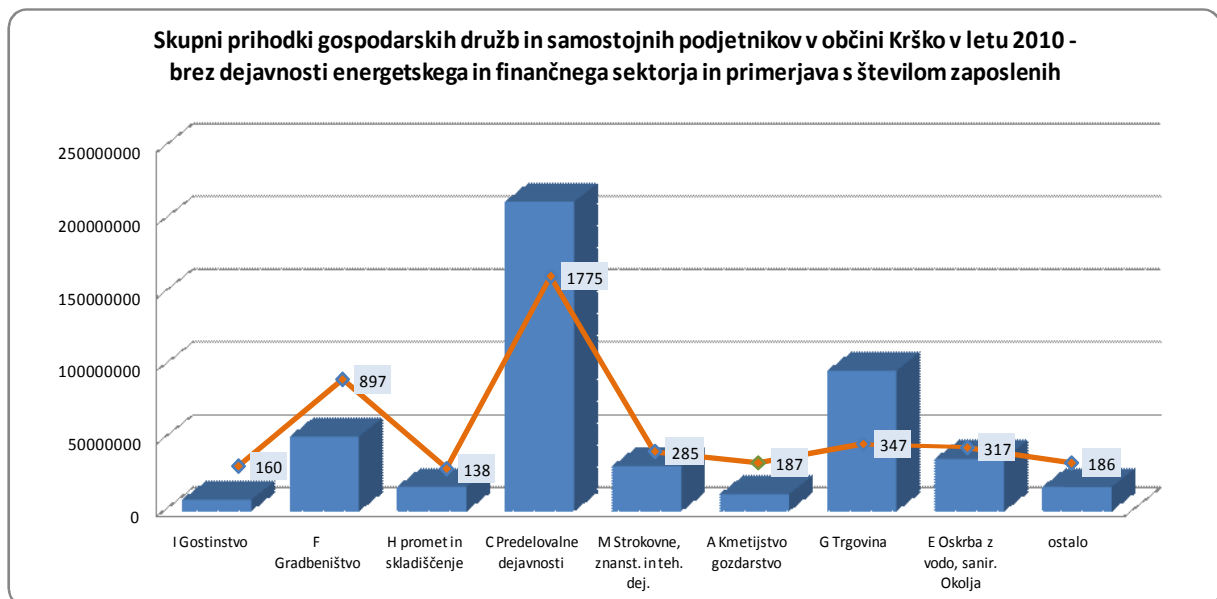
---

³ Pojasnilo: izvzete so dejavnosti, kjer so močno zastopana podjetja iz energetskega sektorja oz. delujejo neposredno na njeni podlagi - gre za dejavnost oskrbe z elektriko, plinom in paro ter (SKD D) ter dejavnost SKD K (finančne in zavarovalniške dejavnosti).

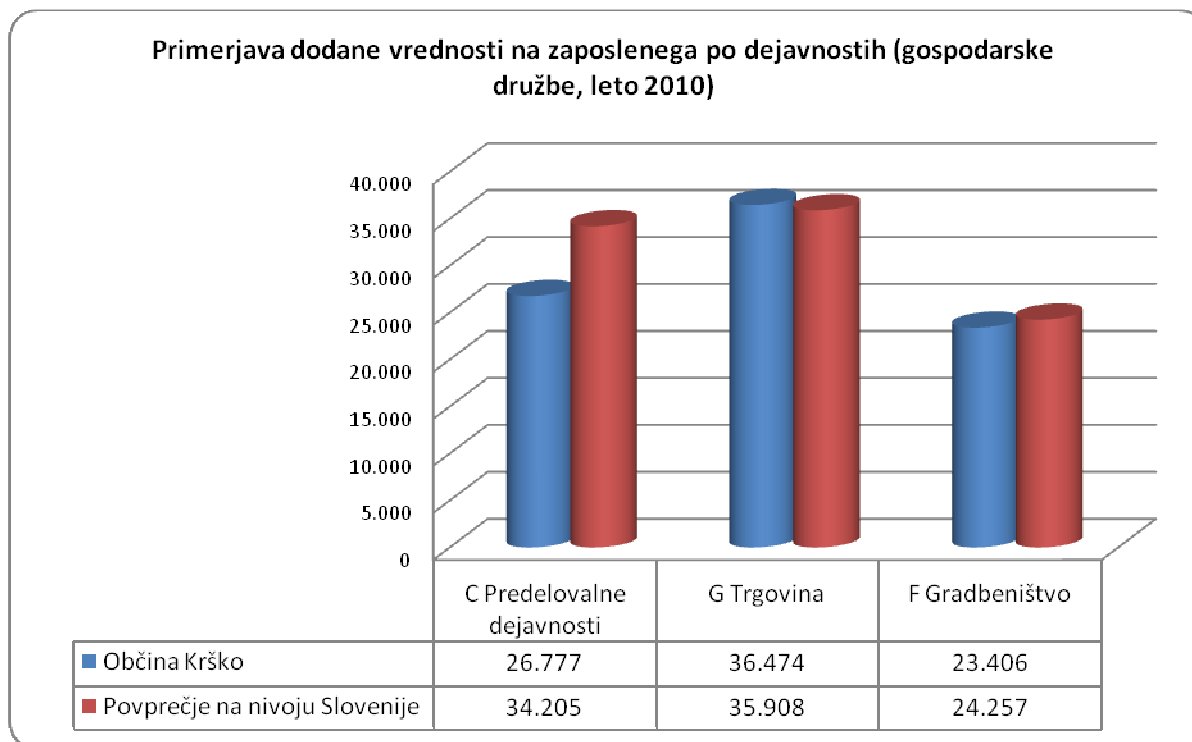
Graf 3.3.2: Delež posameznih dejavnosti v skupnih prihodkih gospodarskih družb in s.p.-jev v občini v letu 2010 – brez energetskega in finančnega sektorja.

Graf 3.3.3: Skupni prihodki gospodarskih družb in s.p. -jev v občini Krški v EUR v letu 2010

Iz zgornjega grafa je razvidno, da v primeru izvzetja dejavnosti energetike in finančnega sektorja prevladujejo prihodki (gospodarskih družb in s.p.-jev) iz predelovalne dejavnosti, trgovine in gradbeništva, med tem ko je največ zaposlenih v predelovalni dejavnosti ter gradbeništvu.

Graf 3.3.4: Primerjava dodane vrednosti na zaposlenega po dejavnostih v letu 2010

Primerjava prevladujočih dejavnosti v občini Krško in na nivoju Slovenije je razvidna iz zgornjega grafa - dodana vrednost na zaposlenega se je v zelo pomembni predelovalni dejavnosti glede na leto poprej znižala (kar za 26 %), nižja je tudi od povprečja dejavnosti na državnem nivoju. Dodana vrednost v dejavnosti trgovine je ostala na približno isti ravni, v gradbeništvu pa se je znižala za cca. 3 %, na nacionalnem nivoju pa za 5%.

4 ANALIZA KAZALNIKOV ZA LETO 2010 V OBČINI KRŠKO

4.1 Nekateri kazalniki investiranja in financiranja v občini Krško

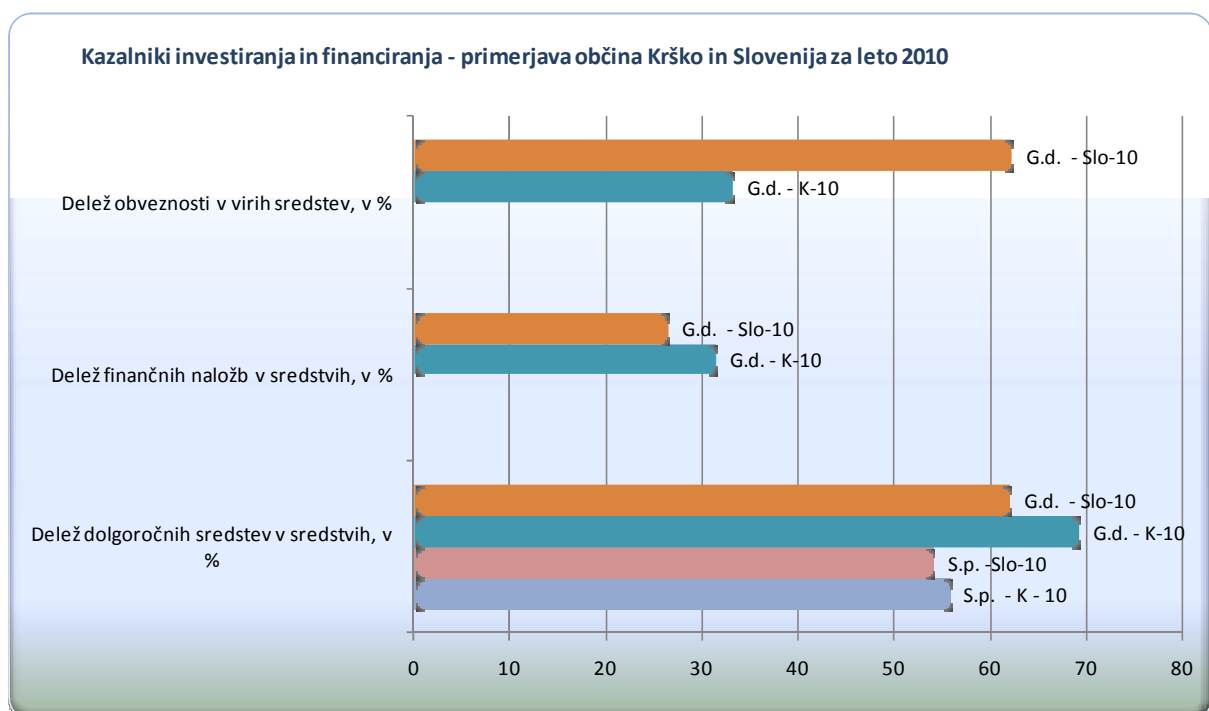
Delež dolgoročnih sredstev v sredstvih v gospodarskih družbah se skozi leta zmanjšuje (v letu 2010 je znašal 69,2%), vendar je še vedno večji, kot na nivoju Slovenije (62,0%). Tudi pri samostojnih podjetnikih se je delež dolgoročnih sredstev precej zmanjšal (na 51,3%) in je nižji kot na nivoju Slovenije (54,1%)

Vrednost kazalnika **delež finančnih naložb v sredstvih za gospodarske družbe** za leto 2010 v občini Krško znaša 31,4% oz. manj kot leto poprej, vendar je še vedno večji kot na ravni Slovenije (26,4%). To kaže na to, da je bilo v primerjavi z državno ravni v občini Krško večji delež tistih sredstev družbe, ki sodelujejo pri nastajanju prihodkov od financiranja kot na ravni Slovenije.

Kazalnik **delež obveznosti v virih sredstev** se je v letu 2010 za gospodarske družbe sicer povečal, vendar je še vedno veliko manjši (31,4 %) kot je povprečje za Slovenijo (62,2 %), kar kaže na relativno majhno tveganje za naložbe upnikov. To stanje je prisotno že nekaj let in nakazuje konservativnost gospodarstvenikov v občini Krško. To se v dobi recesije izkaže po eni strani kot zelo dobro, po drugi pa kaže na majhno pripravljenost za prevzemanje odgovornosti tveganja za vlaganja v razvoj novih produktov.

Razmerje med nekaterimi kazalniki investiranja in financiranja med občino Krško in ravni Slovenije prikazuje spodnji graf.

Graf 4.1.1: Kazalniki investiranja in financiranja za gospodarske družbe in samostojne podjetnike za leto 2010 v občini Krško in na ravni Slovenije

4.2 Nekateri kazalniki plačilne sposobnosti in donosnosti v letu 2010

Vrednost kazalnika **dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog** kot indikatorja plačilne sposobnosti se je v letu 2010 glede na leto poprej nekoliko znižala (na 1,04), vendar je še vedno nad 1 (kar je dobro, saj to pomeni, da so v glavnem dolgoročna sredstva, vključno z zalogami, dolgoročno financirana), med tem ko na ravni Slovenije ni tako - vrednost kazalnika je še vedno (kot že leta poprej) pod 1 (0,90).

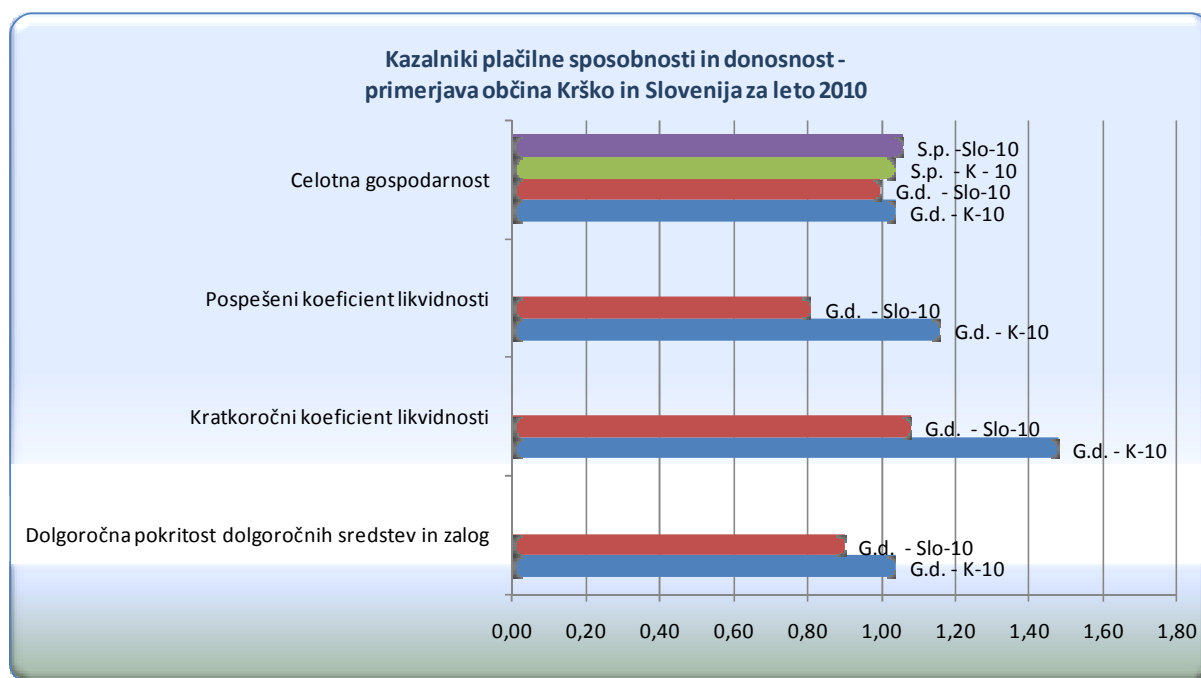
Kratkoročni koeficient likvidnosti kaže financiranje kratkoročnih sredstev iz kratkoročnih obveznosti do virov sredstev. V občini Krško je vrednost tega kazalnika za gospodarske družbe 1,48 (kar je manjše kot v letu 2009) in pomeni, da gospodarske družbe kratkoročna sredstva financira tudi dolgoročno in nadalje, da je plačilna sposobnost gospodarskih družb ugodnejša kot na ravni Slovenije – vrednost tega kazalnika na ravni Slovenije je 1,08.

Pospešeni koeficient likvidnosti kaže, ali so najlikvidnejša sredstva financirana s kratkoročnimi viri sredstev. Vrednost tega kazalnika je za gospodarske družbe v občini Krško blizu 1 (1,16), kar je optimalno in kaže na to, da gospodarska družba vse zaloge financira dolgoročno. Vrednost tega kazalnika je na ravni Slovenije sicer pod 1 (0,81), kar kaže na slabšo sposobnost gospodarskih družb za poravnavo kratkoročnih obveznosti brez poseganja v zaloge.

V lanskem letu je bila **celotna gospodarnost gospodarskih družb** v občini sicer nad 1 (1,04), kar je manj kot leto poprej, vendar še vedno več kot je na ravni Slovenije (1,00). Kazalnik pri samostojnih podjetnikih ostaja na isti ravni kot prejšnje leto (1,04) in je tudi nekoliko manjši, kot na ravni Slovenije (1,06).

Nekateri kazalniki plačilne sposobnosti in donosnosti so razvidni iz spodnjega grafa – v glavnem so ti kazalniki za gospodarske družbe v občini Krško bolj ugodni kot pa na ravni Slovenije, kar pa ne večja tudi za samostojne podjetnike.

Graf 4.2.1: Kazalniki plačilne sposobnosti in donosnosti za gospodarske družbe in samostojne podjetnike za leto 2010 v občini Krško in na ravni Slovenije

4.3 Nekateri kazalniki produktivnosti in dohodkovnosti v letu 2010

Kazalnik **čista donosnost sredstev** kaže, kako uspešno je bilo poslovanje pri upravljanju sredstev. Kazalnik za gospodarske družbe je za leto 2010 sicer višji kot na nivoju Slovenije (ki je celo negativen). Omenjeni kazalnik za samostojne podjetnike v občini Krško tudi v letu 2010 ostaja na isti ravni (0,05) oz. je še vedno manj ugoden kot pa na nivoju Slovenije (0,071)

Kazalnik **čista donosnost kapitala** pojasnjuje, kako uspešno upravlja poslovanje s premoženjem lastnikov, obenem pa je kazalnik odvisen od sestave virov financiranja sredstev. Gospodarske družbe v občini Krško so v letu 2010 dosegle precej nižji dobiček na vloženi kapital (0,036) kot leto poprej, kar je tudi v tem letu veliko več kot na nivoju Slovenije, ki je celo negativen.

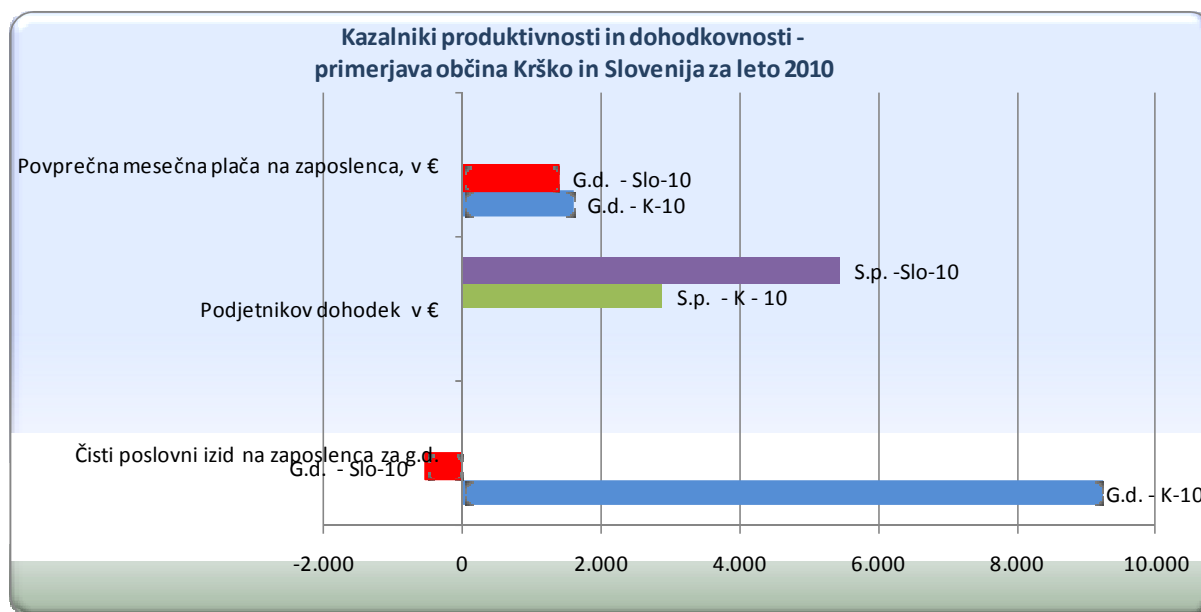
Kazalnik **čisti poslovni izid na zaposlenca** je na nivoju Slovenije v letu 2010 celo negativen. V občini Krško se je precej znižal, vendar še vedno relativno visok. Zaradi tega je potrebno pri razlagi tega kazalnika upoštevati posebnosti v občini glede panoge energetike.

V občini Krško se je **podjetnikov dohodek** v letu 2010 nekoliko povečal glede na prejšnje leto, vendar je bil še vedno zelo nizek in je dosegal komaj 52 % (oz. 2.876 €) povprečnega podjetnikovega dohodka v Sloveniji (5.440 €), ki se je povečal glede na prejšnje leto (za cca. 13%).

Pri gospodarskih družbah pa je slika glede **povprečne mesečne plače na zaposlenca** ravno obrnjen (povprečna mesečna plača na zaposlenca je 1.593 EUR, kar presega raven na nivoju Slovenije za cca. 16%), vendar je tudi tukaj potrebno upoštevati posebnosti glede panoge energetike.

Spodnji graf prikazuje primerjavo nekaterih kazalnikov produktivnosti in dohodkovnosti na nivoju Slovenije in za občino Krško.

Graf 4.3.1.: Kazalniki produktivnosti in dohodkovnosti za gospodarske družbe in samostojne podjetnike za leto 2010 v občini Krško in na ravni Slovenije

4.4 Dodana vrednost in posebnosti poslovanja gospodarskih družb v občini Krško v letu 2010

Temeljno merilo gospodarske aktivnosti in uspeha je dodana vrednost kot osnovni ekonomski indikator in pomeni vsebinsko novo ustvarjeno vrednost, ki so jo gospodarske družbe proizvedle v enem letu.

Neto dodana vrednost na zaposlenega za gospodarske družbe je v občini Krško v letu 2010 znašala 49.790 €, (kar je za 16 % manj kot prejšnje leto), na nivoju Slovenije pa 36.043 € (kar je celo za 5% več kot leto poprej). Če upoštevamo število zaposlenih v teh družbah je celotna dodana vrednost za občino Krško znašala več kot 213 mio € (kar je za petino manj kot leto poprej). *Vendar pa v občini 54,1 % (v letu 2009 55,8%) celotne dodane vrednosti (z upoštevanimi zaposlenimi na podlagi delovnih ur in preračunane z dodano vrednostjo na zaposlenega) ustvarijo gospodarske družbe, katerih dejavnost se nanaša na energetiko.* Če izvzamemo prej navedene dejavnosti iz izračuna dodane vrednosti, potem dobimo bolj realno sliko aktivnosti družb in s tem tudi stanje gospodarstva v občini: celotna dodana vrednost v občini je samo 97,9 mio (prejšnje leto kar 116,1 mio) oz. 28.269 € na zaposlenega (kar je za 11 % manj kot v letu 2009) in predstavlja samo 78 % povprečne dodane vrednosti na zaposlenega v Sloveniji⁴, kar je mnogo manj kot prejšnje leto in kaže na prevladujočo vlogo energetskega sektorja.

Najbolj izstopa gospodarska družba GEN energija d.o.o., ki ima dodano vrednost na zaposlenega ekstremno visoko (865 tisoč €, vendar precej nižjo kot leto poprej). Zgoraj

⁴ (Termoelektrarna Brestanica d.o.o., Nuklearna elektrarna Krško d.o.o., GEN-I d.o.o. in GEN energija d.o.o., dejavnosti SKD D Oskrba z el., plinom in paro : 35.112 Proizv. elektrike v TE, JE, 35.140 Trgovanje z el. energijo) ter dejavnosti SKD K Finančne in zavarov. dejavnosti (64.200 Dejavnost holdingov – družbe:)

omenjene družbe pa so zaposlovale le 19% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah občine Krško.

Število zaposlenih v gospodarskih družbah je od leta 2002 do 2007 v občini Krško nazadovalo, v letu 2008 se je sicer povečalo za 5%, vendar se je v letih 2009 in 2010 zopet zmanjševalo. **Sredstva in kapital** imata zadnja leta trend rasti.

Nekateri kazalniki že prej omenjenih gospodarskih družb (ki največ prispevajo k povečanju dodane vrednosti) in povprečnih kazalnikov v občini Krško so razvidni iz spodnje tabele.

Tabela 4.4.1: Primerjava kazalnikov nekaterih gospodarskih družb glede na povprečje v občini Krško za leto 2010

Kazalniki	Gospod. družbe Občine Krško	Termo-elektrarna Brestanica d.o.o.	Nuklearna elektrarna Krško d.o.o.	GEN-i d.o.o.	GEN-energija d.o.o.
Celotna gospodarnost	1,04	1,14	1,00	1,02	1,27
Dodana vrednost na zaposlenca, v €	49.790	87.721	111.520	113.083	865.432
Čisti poslovni izid na zaposlenega, v €	9.238	12.935	-	142.110	844.429
Povprečna mesečna plača na zaposlenca, v €	1.593	2.227	2.821	3.657	3.249

Iz predhodno prikazanih kazalnikov je razvidno, da glede na povprečje kazalnikov v občini Krško tudi za leto 2010 posebej izstopa družba GEN-energija d.o.o. predvsem pri dodani vrednosti na zaposlenca ter pri čistem poslovnem izidu na zaposlenca.

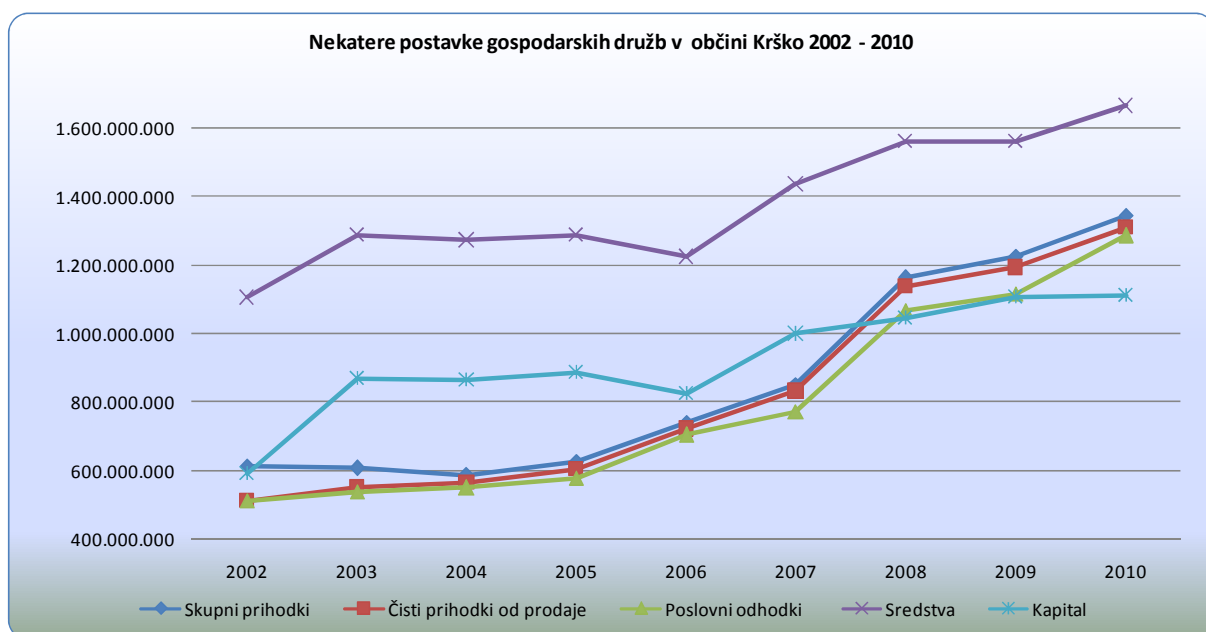
Kot je razvidno iz tabele glede na prikazane kazalce **izstopajo že omenjene gospodarske družbe predvsem v pozitivnem smislu v povprečni donosnosti gospodarstva, obenem pa imajo ti rezultati negativen vpliv na višino sredstev, ki jih država daje za regionalni razvoj.** Omenjena dejstva prikazujejo popačenost povprečne slike kazalnikov ekonomske učinkovitosti gospodarstva v občini Krško. To je potrebno upoštevati pri razlagi kazalcev gospodarskih družb v občini.

Tabela 4.4.2: Gibanje nekaterih postavk gospodarskih družb skozi obdobje 2002-2010

Postavke poslovnega izida in bilance stanja gospodarskih družb v občini Krško na dan 31.12						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Skupni prihodki	626.195.410	740.963.833	851.336.620	1.162.543.290	1.227.021.026	1.344.852.612
Čisti prihodki od prodaje	604.494.955	721.620.731	831.836.984	1.137.529.438	1.193.416.168	1.311.472.892
Poslovni odhodki	578.207.648	704.815.903	773.899.826	1.067.262.821	1.117.909.007	1.287.191.497
Sredstva	1.287.465.322	1.225.366.717	1.435.773.230	1.562.975.794	1.563.374.841	1.666.013.719
Kapital	886.621.384	827.144.262	999.924.621	1.047.127.605	1.109.003.594	1.112.925.199
Dobiček (izguba iz poslovanja)	38.640.077	25.713.725	65.922.573	79.519.335	85.647.201	31.204.182
čisti dobiček /čista izguba	26.977.400	19.840.189	48.081.296	59.047.662	73.994.527	39.590.996
Število zaposlenih	4.899	4.426	4.291	4.517	4.444	4.286

Gibanje nekaterih zgoraj prikazanih postavk iz poslovnega izida in bilance stanja gospodarskih družbah je prikazanih na spodnjem grafu. *Sredstva in kapital so do prelomnega leta 2006 stagnirala oz. celo nazadovala, kljub povečanim prihodkom – zadnja leta pa je razvidna zelo upočasnjena rast. Vsem postavkam je sicer skupen trend navzgor, predvsem v letih 2007 in 2008, v letih 2009 in 2010 pa se rast nekoliko umirja.*

Graf 4.4.3: Gibanje nekaterih postavk gospodarskih družb v občini Krško v EUR-ih

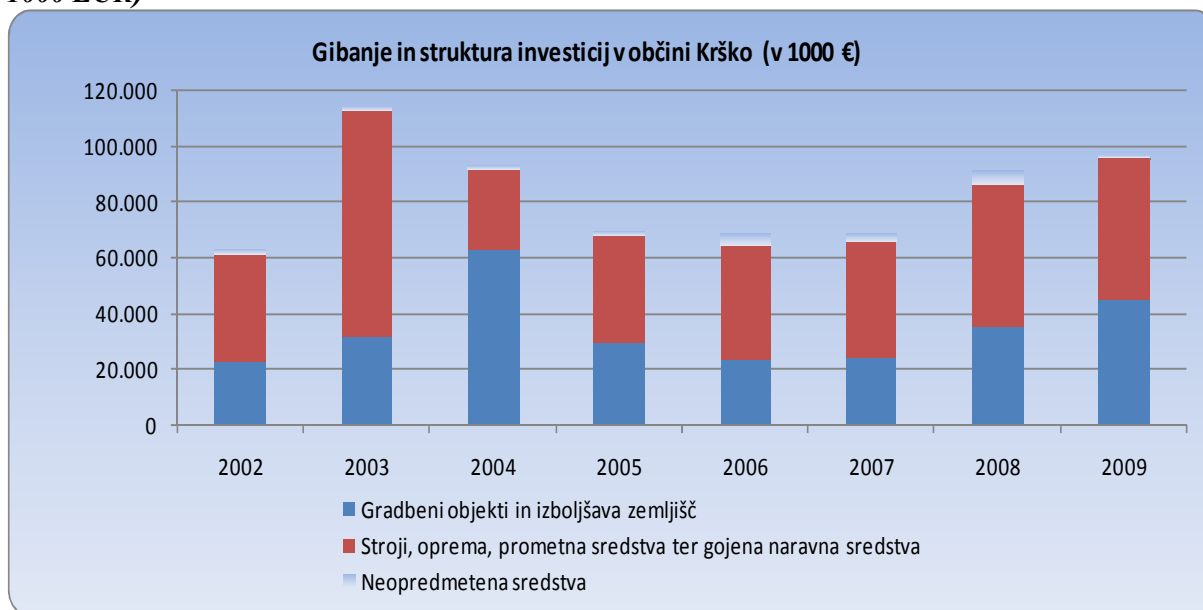

4.5 Investicijska aktivnost gospodarstva v občini Krško

Gibanje **bruto investicij** v občini Krško se je po obdobju stagnacije (od leta 2005 do leta 2007) izboljšalo, vendar vrednost bruto investicij tudi v letu 2009 še ne dosega vrednosti v letu 2003, vendar je spodbuden trend rasti (v letu 2009 za 7% več kot leto poprej), med tem ko so se na nivoju Slovenije bruto investicije v letu 2009 znižale kar za 18%.

V obdobju 2002 – 2006 so podjetja največ investirala v letu 2003 – predvsem v stroje, opremo in prometna sredstva. Znotraj strukture investicij se je tudi v obdobju od 2006 do 2008 najbolj povečalo investiranje v stroje, opremo in prometna sredstva. **Gibanje investicij na nivoju Slovenije** pa je bilo povsem drugačno, saj so predvsem v letih 2005 in 2006, pa tudi v letu 2007 bolj enakomerno naraščale - tako v gradbene objekte in prostore kot v stroje in opremo ter prometna sredstva. V letu 2009 pa je v občini opaziti večjo investicijsko rast v gradbene objekte in izboljšavo zemljišč, investicije v neopredmetena sredstva pa so se drastično zmanjšale, na petino vrednosti zadnjih let. Na nacionalnem nivoju pa se ravno v neopredmeteno opremo bruto investicije povečale za 7%, zmanjšale pa so se pri investiranju v gradbene objekte in izboljšave zemljišč ter v stroje in opremo ter prometna sredstva⁵.

Graf 4.5.1: Gibanje investicij po skupinah osnovnih sredstev v letih 2002 do 2009 v občini Krško (v 1000 EUR)

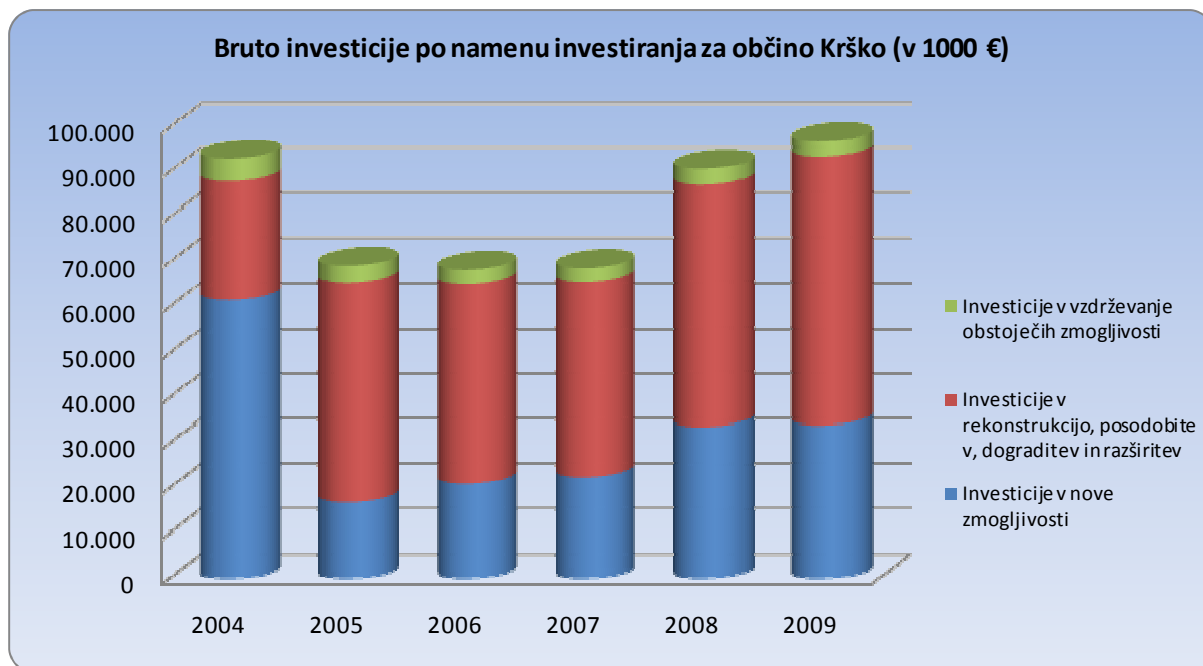

Vir: SURS

⁵ Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Spodnji graf prikazuje **strukturo gibanja bruto investicij po namenu investiranja** in v zadnjih letih kaže na povečevanje investicij v nove zmogljivosti. V letu 2009 pa je slika nekoliko drugačna, povečale so se namreč bruto investicije v rekonstrukcijo, posodobitev, dograditev in razširitev. Na nivoju Slovenije pa so se bruto investicije v vseh kategorijah zmanjšale, predvsem pri vzdrževanju obstoječih zmogljivosti ter pri investiranju v nove zmogljivosti⁷. Podatki za leto 2010 v času izdelave analize še niso znani.

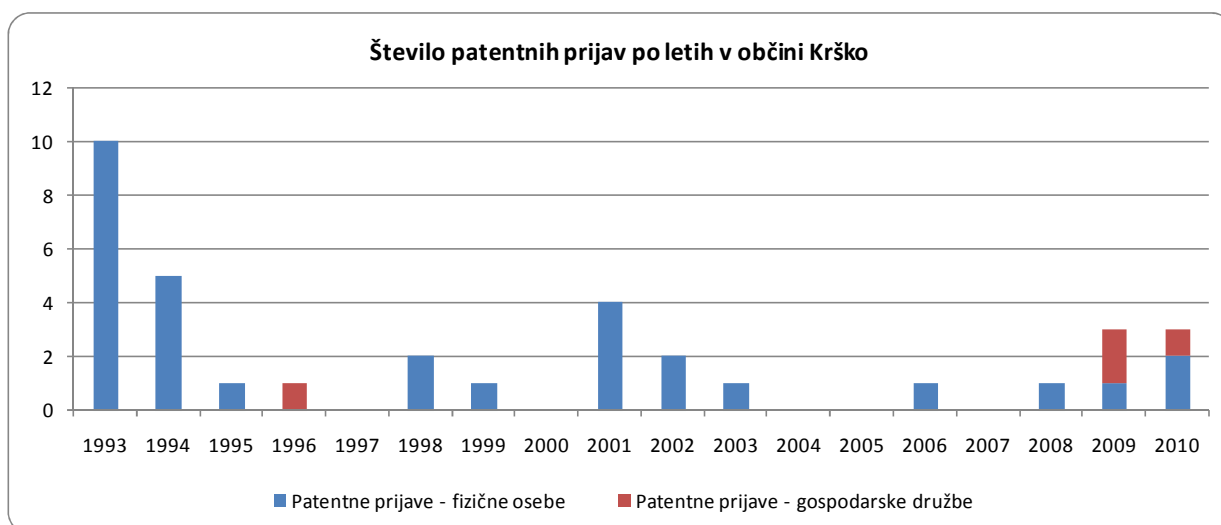
Graf 4.5.2 : Gibanje investicij po namenu investiranja v letih 2004 do 2009 v občini Krško (v 1000 €)

Vir: SURS

Eden izmed kazalcev inovacijske dejavnosti v občini so patentne prijave. Spodnji graf prikazuje vložene patentne prijave po letih iz občine Krško. Iz grafa je razviden precejšnji upad patentnih prijav glede na leto 1993 (ko je bila v občini precej razvita kovinska industrija), kar je zaskrbljujoče in kaže na nujne ukrepe za spodbujanje inovacijske dejavnosti.

Graf 4.5.3 : Število patentnih prijav v obdobju 1993-2010 v občini Krško

Vir: Urad za intelektualno lastnino

5 VSTOPNA TOČKA VEM

Center za podjetništvo in turizem kot institucija podpornega okolja med drugim izvaja tudi aktivnosti točke VEM.

V letu 2007 so se na Vstopni točki VEM Krško začele izvajati **storitve za samostojne podjetnike: registracije, spremembe in izbrisi, v letu 2008 pa so se aktivnosti razširile tudi za družbe z omejeno odgovornostjo**. Poleg samih registracij, izbrisov in sprememb se v okviru vstopne točke VEM izvede približno 50-60 svetovanj mesečno, tako obstoječim kot tudi potencialnim podjetnikom. Organizirajo se tudi tematske delavnice tako za samostojne podjetnike kot tudi gospodarske družbe. Do leta 2010 se je izvajal tudi **program vavčerskega svetovanja in usposabljanja**.

Do konca decembra 2010 je bilo izvedenih 83 *postopkov registracij in sprememb* samostojnih podjetnikov in družb z omejeno odgovornostjo preko spletne aplikacije e-VEM (največ za delujoča podjetja - 46%), kar se je izvajalo v okviru podpornih aktivnosti za pogodbenega partnerja, JAPTI (Javno agencije RS za podjetništvo in tuje investicije).

Iz občine Krško je v letih 2008 in 2009 nekaj podjetij **pridobilo nepovratna finančna sredstva iz razpisov**, ki jih je razpisal Slovenski podjetniški sklad Maribor: največ za nakup nove tehnološke opreme, za sofinanciranje zagona inovativnih in inkubiranih podjetij v subjektih inovativnega okolja ter nekaj podjetij za garancije sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere. Za ostale vire financiranja je težko reči, koliko so bila podjetja uspešna, saj transparentnost odobrenih vlog pri ostalih institucijah (MG, MVZT, Ministrstvo za kmetijstvo...) ni zagotovljena oz. evidenca ni ažurna.

Na podlagi internih podatkov Občine Krško⁶ je v **okviru razpisa za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v občini Krško za leto 2010** bilo porabljenih 115 tisoč € za celotni javni razpis, od tega največ za investicije (41 podjetjem), za kar je bilo porabljeno 92% vseh porabljenih sredstev. Preostanek sredstev je bil porabljen za subvencioniranje posebnega usposabljanja in dodatnega izobraževanja ter za promocijo izdelkov in storitev na sejmih in razstavah.

---

⁶ Vir: Zapisnik obravnave vlog javnega razpisa o dodeljevanju proračunskih sredstev za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v občini Krško za leto 2010 in predlog prejemnikov nepovratnih sredstev

6 USMERITVE RAZVOJA PODJETNIŠTVA V OBČINI KRŠKO IN ZAKLJUČKI

- Tudi v prihodnje bo potrebno **aktivno sodelovanje med vsemi podpornimi in razvojnimi lokalnimi ter regionalnimi institucijami**. Pri tem se mora nujno uporabljati **celovit podjetniški pristop** k razvoju, kar pomeni spodbujanje novih dejavnosti s spodbujanjem iniciativnosti in ustvarjalnosti prebivalcev, razkrivanje podjetniških priložnosti v lokalnih virih in zagotavljanje potrebne podpore za njihovo aktiviranje in nadaljnji (samo) razvoj. V podporo gospodarstvu je treba povezati aktivnosti lokalnih in regionalnih razvojnih inštitucij ter združenja gospodarstva in narediti ustrezno delitev dela.
- Ker ni za pričakovati večjega dodatnega zaposlovanja v večjih podjetjih, **je nujno potrebno spodbujati podjetniški duh**, ki bo pripeljal do ustanavljanja predvsem novih inovativnih podjetij. **Institucije podpornega okolja** (npr. VEM točke) so v neposrednem stiku z gospodarstvom in zaznavajo probleme in pobude na terenu, katere je potrebno ustrezno umestiti v **razvojne dokumente**. Slednji morajo doseči čim hitrejšo potrditev in preiti v izvajanje na podlagi sprejetih ukrepov.
- **Podjetniški duh** je potrebno spodbujati že v šolah (zadnja leta se izvajajo podjetniške delavnice tako v osnovni kot v srednji šoli s strani CPT Krško), kar bi bilo nujno nadaljevati v prihodnje še v večjem obsegu.
- Posebno **pozornost velja nameniti malim podjetjem z močnim potencialom hitre rasti**. Zagotoviti jim je potrebno ustrezno infrastrukturo, na strateških lokacijah, nekatere izmed njih vključiti v inkubator in jim tako omogočiti pridobitev sredstev za razvoj inovativnih podjetij. V CPT Krško opažamo da ni dovolj interesa ali pa znanja za ustanovitev visokotehnoloških podjetij, čeprav država in evropski strukturni skladi to podpirajo. Slab odziv na razpis za ustanovitev takih podjetij morda ni povsem pravi pokazatelj, kljub vsemu pa osvetli problematiko. Nujno je **financiranje** podjetniške in razvojne infrastrukture (start-up) podjetnikov in podjetij v obliki podjetniškega inkubatorja tudi s strani občine in njegove promocije, tako da je zagotovljeno normalno delovanje inkubatorja.
- Težišče bi moralo biti, **razvoj novih proizvodov oz. novih tehnologij ter iskanje novih trgov** saj omogočajo hitrejše rezultate in povračilo sredstev – inovacijska dejavnost občine je namreč v upadanju. Lokalne vzpodbude bi se morale usmeriti v spodbujanje inovativnosti, nabiranje znanja, v raziskave in razvoj novih proizvodov oz. novih tehnologij ter iskanje novih trgov. Sredstva občine, namenjena za razvoj malega gospodarstva ne zadoščajo za večje investicije. Spodbuda občine je preveč usmerjena v energetiko oz. v izobraževalne institucije, za katere bi morala skrbeti država. Premalo sredstev je namenjenih domačim podjetjem pri sofinanciranju vlaganj v razvoj novih proizvodov in tehnologij, ki nenazadnje zaposlujejo večino delovne sile.
- Nujen je **posluh lokalnih oblasti od začetka do konca realizacije podjetniških projektov**. Čeprav je mehanizmov za pospeševanje razvoja mikro, malih in srednjih podjetij več vrst, so preveč razdrobljeni po različnih institucijah. Kar nekaj **mehanizmov je v rokah lokalnih oblasti**, ki se kažejo predvsem v izdajanju ustreznih dovoljenj za izvajanje dejavnosti ter zagotavljanju potrebnih komunalno opremljenih

zemljišč. Postopki, predvsem pa izvajanje se morajo poenostaviti, pospešiti in jih prilagoditi dejanskim gospodarskim potrebam in potrebam širše družbe.

- Nujno bi bilo **nadaljevanje infrastrukturnih in energetske investicij**, saj bi to omogočilo preživetje oz. rast posameznih dejavnosti v Posavju in Sloveniji in posledično na povečanje zaposlenosti. Podpreti je potrebno tudi **usmeritev v terciarne dejavnosti**: v turizem, logistične dejavnosti, finančne storitve, nove spletne storitve na različnih področjih. Krško ima trenutno dovolj poslovnih con, ni pa dovolj investitorjev (predvsem ne iz Evrope), ker nismo konkurenčni za enostavna dela, za visoko tehnologijo pa še ne dovolj usposobljeni oziroma nimamo pravih potencialov. Več je torej treba narediti na področju iskanja primernih investitorjev.
- Ena izmed poti iz krize in možnosti za povečanje konkurenčnosti je tudi **povezovanje in mreženje** – kjer pride do izraza poleg sinergije znanja in idej še močnejše tkanje poslovnih vezi ter nove poslovne priložnosti (npr. grozd ali gospodarska središča). Premalo je povezovanja po branžah, ustvarjanja sinergij in skupnega nastopa na zahtevnih trgih ter povezovanja **podjetij med sabo in z institucijami znanja** za namen izvedbe R&R dejavnosti. Kaže se samozadostnostjo podjetij v energetske branži, ki so si izbrala našo regijo za sedež **energetskega razvojnega središča**. Pri tem manjša podjetja nimajo prave moči in tudi ne bodo imela koristi od pridobljene državne pomoči razvojnemu središču. **Občina kot del regionalne podporne infrastrukture mora zagotoviti usklajen razvoj celotnega gospodarstva regije.**
- Finančna in gospodarska kriza še vedno traja, rešitev pa je le v novem razvoju, kar terjata vlaganje v nove investicije. Podjetja lahko obdržijo svoje tržne niše, če imajo svoje razvojne programe, vendar pa kljub temu potrebujejo pomoč. Ker se **izteka obdobje nepovratnih razvojnih sredstev**, bo v prihodnje več dolžniških in lastniških virov v obliki posojil oz. rizičnega kapitala. Nepovratna razvojna sredstva ostajajo več ali manj le še za raziskave in razvoj, zato je še bolj nujna povezanost podjetij med sabo in z institucijami znanja ter v bodoče prijave razpise 7OP oz. drugih razpisov na nivoju EU.

Center za podjetništvo in turizem Krško
Franc Češnovar
direktor

7 VIRI

1. [Http://www.ajpes.si/prs/](http://www.ajpes.si/prs/), 20.05.2011.
2. <http://www.ajpes.si/fipo/>, 20.5.2011
3. [Www.bonitete.si](http://www.bonitete.si), 20.05.2011.
4. [Www.stat.si](http://www.stat.si), 10.06.2011.
5. UMAR: Ekonomsko ogledalo, januar 2011, št. 1, let. XVII, dostopno na http://www.umar.gov.si/publikacije/ekonomsko_ogledalo/?no_cache=1
6. Glas gospodarstva, GZS, februar 2011, dostopno na http://www.gzs.si/slo/storitve/knjigarna_gzs/glas_gospodarstva/letnik_2011/februar_2011, 20.05.2011
7. Informacija o poslovanju samostojnih podjetnikov posameznikov v Spodnjeposavski regiji v letu 2010, AJPES, Krško, maj 2011.
8. Informacija o poslovanju gospodarskih družb in zadrug v Spodnjeposavski regiji v letu 2010, AJPES, Krško, maj 2011.
9. Interni podatki Zavoda RS za zaposlovanje, Območna služba Sevnica, Sevnica,
10. Regijski kazalniki gospodarjenja Posavje 2010, GZS, Območna zbornica Posavje, Krško.
11. http://www.ess.gov.si/za_medije/novinarske_konference/novinarska_konferenca?aid=228
12. Poročilo Vstopne točke VEM za leto 2007, 2008, 2009 in 2010, Center za podjetništvo in turizem Krško.
13. Interno gradivo in poročilo CPT Krško